

Artikelarkiv Arvesølv 2017

Hvor er billedet af Munkebo Kirke?

af Morten Eriksen

Munkebo Kirke fik i 1820'erne ny tårnkonstruktion. Det er dog uvist, hvornår ændringen præcist skete. Ole Nederland påpeger i "Det gamle Munkebo", at da klokkerne er dateret 1826, kan den nye tårnkonstruktion med det lave pyramide-tag have ca. samme alder.

Nationalmuseets kopi af det omtalte billede med tårnets vælske gavle. Som man kan se, er det indrammet, og forneden midt for står der med sirlig håndskrift "Munkebo Kirke". Til højre på det lille skilt "Tegnet af A. F. Buchholz, Munkebo den 30. April 1820". Tegneren var tidligere regimentskirurg og havde i. ø. været gift med Munkebos jordemoder, Sofie Vollgast.

Om tegningen er udført for at fastholde tårnkonstruktionens udseende for eftertiden, da det stod til nedrivning, vides ikke. Men trods den naivistiske og perspektivløse stil giver billedet et godt indtryk af kirkepladsen før den store brand i 1842. Til venstre anes taget af Møkærgården, som lå lige uden for diget, og foran ses bagest det gamle hospital og forrest den dengang øst-vest vendte skole. Alle tre bygninger blev ildens bytte.

Ca. 100 år efter, i 1929, var der bygningssyn, og den kongelige bygningsinspektør havde påvist nogle mangler ved tagets konstruktion. Overfor Kirkeministeriet anbefalede han derfor at tårntaget skulle fornyes i dets nuværende form. Denne un-

derstregning var åbenbart nødvendig, for i redegørelsen forklarer han at menighedsrådet ved kirken havde en anden opfattelse, ”som han ikke kunne tiltræde”. Rådet havde åbenbart overfor ministeriet fremsat et ønske om at få den tidligere tagkonstruktion tilbage, og havde henvist til en tegning fra 1820, hvor tårnet i stedet for det nuværende pyramidetag havde syd-nord vendte ”vælske gavle”.

I bygningsinspektørens skrivelse var der ingen opbakning til menighedsrådet. Han skriver bl.a.: ”Ganske vist giver denne tegning et festligt billede af et tårn forsynet med vælske gavle, men alligevel er det nuværende pyramideformede tag langt at foretrække, da det passer godt til det brede kraftige tårn.... Ved istandsættelsen bør denne gamle form bibeholdes, (ogsaa langt det billigste...)”.

Ministeriet videregav så sagen til Nationalmuseet. Men før man der kunne tage stilling til spørgsmålet, ønskede man meget naturligt at se den omtalte tegning, da ”den var Museet ubekendt. Skulle den findes hos en Mand i Sognet eller paa et Sted, hvorfra den let kan laanes, vilde man være meget taknemlig for at faa den tilsendt”.

Ministeriet må herefter have kontaktet sognepræsten i Munkebo, Svend Juel. Fra begyndelsen har både han og menighedsrådet givetvis vidst hvor den omtalte tegning befandt sig, ellers havde de jo næppe foreslået ombygningen. Den var hos gårdejer Laurits Jensen, Kildegaard, og allerede 3 dage efter sendte pastor Juel den til museet med meddelelse om at Laurits Jensen ønskede den tilbage efter brugen.

Fra museet var der dog ikke megen hjælp at få. Som svar til ministeriet skriver man, at man er meget enig med bygningsinspektøren i at tårnet skulle fornys i dets nuværende skikkelse, ”saavel af økonomiske som af æstetiske grunde”. Endvidere hedder det ”at selvom der foreligger en Akvarel, ... der viser et Taarntag med de paa Fyen ikke sjældent forekommende svungne Renaissancegavle (”vælske gavle”), er denne Tegning dog saa primitiv, at den ikke vil kunne lægges til Grund”.

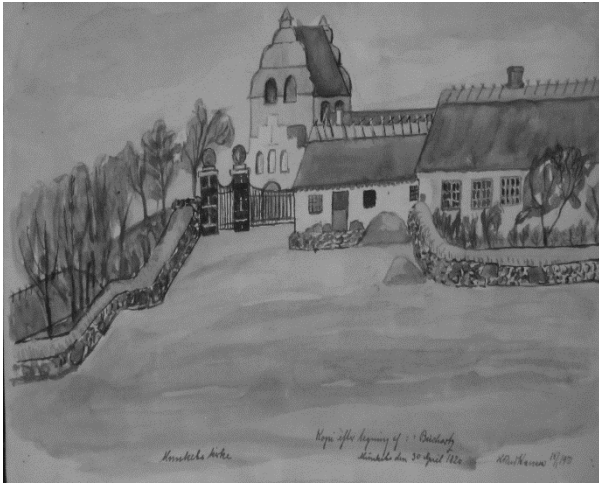
Og sådan blev det. Kirken har stadig sit pyramidetårn, og Laurits Jensen fik sin tegning tilbage. Eller gjorde han? Vi ved at museet har tilbagesendt billedet, men det er muligvis sket via sognepræsten, og ikke direkte til ejeren. For Laurits Jensens efterkommere har det ikke.

Sagen om billedet blev nemlig aktuel da Munkebo Kirke i 2017 havde spændende gæster. Som led i det videre arbejde med storværket ”Danmarks Kirker”, var turen kommet til Bjerger Herreds kirker, så Nationalmuseets kyndige folk skulle inden udgivelsen have opdateret alle tidligere registrerede data om Munkebo Kirke. Lokalkivet i Munkebo blev i den forbindelse inddraget, for det viste sig at museet i 1930 havde affotograferet det omtalte billede, men nu ønskede en bedre gengivelse, formodentlig i farver, hvis man antog det var en akvarel.

Museet gik altså ud fra at arkivet enten havde det i samlingen eller vidste hvor det var. Men det fandtes ikke i arkivet, ej heller nogen registrering, så en eftersøgning blev sat i gang.

Tættest på et resultat kom, da et af Laurits Jensens oldebørn meddelte, at hun havde billedet. Glæden varede dog ikke så længe, for det viste sig, at billedet, ganske vist en akvarel, var en af flere efterligninger, som arkivet har nogle stykker af. Disse efterligninger, 5 i alt, viser at billedet i sin tid må have været meget interessant og sjældent. Det er den hidtil eneste kilde til tårnets udseende før 1820’erne, og heldigt at det trods alt blev bevaret i kraft af Nationalmuseets kopi.

Men hvis nogen har kendskab til det originale billede, vil arkivet gerne have besked!

4 af de efterligninger af det oprindelige billede, som arkivet er i besiddelse af.
Øverst t.v.: Akvarel af H. Rud Hansen 1971.
Øverst t.h.: Oliemaleri fra konfirmandstuen mærket 1810 (nok forkert årstal)
Nederst t.v.: Akvarel signeret JC 1943 (findes også i version fra 1947 lånt af Lis Kittelsen, Norge)
Nederst t.h.: Tegning signeret FC 1986.